

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 32/2023
19.06.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Бојан Томић, адвокат из ..., против туженог „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Светлана Стојсковић Обрадовић, адвокат из ..., ради ради поништаја решења, накнаде штете и враћања на рад, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3047/2021 од 13.05.2021. године, у седници одржаној 19.06.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3047/2021 од 13.05.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 610/18 од 24.02.2021. године у ставу првом, другом, трећем, шестом и деветом изреке, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев да се поништи као незаконито решење број ... од 20.12.2017. године, којим је тужилји отказан Уговор о раду, да се обавезе тужени да тужилју врати на рад и да јој на име накнаде штете због неисплаћене зараде исплати:

- за децембар 2017. године износ од 4.200,00 динара, са законском затезном каматом почев од 16.01.2018. године. па до коначне исплате,
- за јануар 2018. године износ од 30.448,00 динара, са законском затезном каматом почев од 16.02.2018. године, па до коначне исплате,
- за фебруар 2018. године износ од 30.448,00 динара, са законском затезном каматом почев од 16.03.2018. године, па до коначне исплате,
- за март 2018. године износ од 30.448,00 динара, са законском затезном каматом почев од 16.04.2018. године па до коначне исплате,
- за април 2018. године износ од 30.448,00 динара, са законском затезном каматом почев од 16.05.2018. године, па до коначне исплате,
- за мај 2018. године износ од 30.448,00 динара, са законском затезном каматом' почев од 16.06.2018. године, па до коначне исплате,
- за јун 2018. године износ од 30.448,00 динара, са законском затезном каматом почев од 16.07.2018. године, па до коначне исплате,
- за јул 2018. године износ од 30.560,00 динара, са законском затезном каматом почев од 16.08.2018. године, па до коначне исплате,
- за август 2018. године износ од 30.560,00 динара, са законском затезном каматом почев од 16.09.2018. године, па до коначне исплате,

- за септембар 2020. године износ од 34.202,00 динара, са законском затезном каматом почев од 16.10.2020. године, па до коначне исплате, и да се обавезе тужени да у име и за рачун тужиље Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, филијала за град Београд, обрачуна и уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од 26.12.2017.године до 30.09.2020.године, на основицу, односно износе који су садржани у ставу трећем изреке пресуде првостепене пресуде, као као и захтев да јој се накнаде трошкови парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженом накнади накнади трошкове целог поступка у износу од 301.000,00 динара, у року од 8 дана од пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 610/18 од 24.02.2021. године, ставом првим и другим изреке изреке, усвојен је тужбени захтев и поништено као незаконито решење број ... од 20.12.2017. године, којим је тужиљи отказан Уговор о раду и обавезан тужени да тужиљу врати на рад. Ставом трећим изреке, делимично је увеојен тужбени захтев у обавезан тужени да тужиљи на име накнаде штете због неисплаћене зараде исплати новчанс износе са законском затезном каматом ближе означене у садржају наведеног става. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев за исплату законске затезне камате на досуђене појединачне месечне износе из става трећег изреке почев од 15 до шестог у месецу. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиљи на име накнаде штете због неисплаћене зараде исплати новчане износе са законском затезном каматом ближе означеном у садржају наведеног става. Ставом шестим изреке, обавезан је тужени да у име и за рачун тужиље Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање Филијала за Град Београд обрачуна и уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од 26.12.2017.године до 30.09.2020.године, на основицу односно износе који садржани у ставу трећем изреке пресуде. Ставом седмим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужени да у има и за рачун тужиље Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање Филијала за Град Београд обрачуна и уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од 26.12.2017.године до 30.09.2020.године на основицу односно износе који су садржани у ставу петом изреке пресуде. Ставом осмим изреке, одбачена је тужба у делу у којем да се обавезе тужени да тужиљу распореди на послове и радне задатке који одговарају њеној стручној спреми. Ставом деветим изреке обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 196.625,00 динара са законском затезном каматом од дана када настану услови за извршење па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3047/2021 од 13.05.2021. године одбијена је жалба тужиоца и првостепена пресуда потврђена у ставу првом, другом, трећем шестом и деветом изреке. Одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11...10/23) - ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била запослена код туженог на основу Анекса бр.5 уговора о раду од 01.02.2017.године на пословима референта за ... у Сектору за Службе за Решењем туженог од 20.12.2017. године, тужили је отказан уговор о раду, због престанка потребе за њеним радом услед економских и организационих промена код туженог и исплаћена јој је отпремнина у смислу члана 158. Закона о раду. Наведеном решењу о отказу уговора о раду претходила је Одлука туженог од 22.08.2017. године о покретању поступка за утврђивање вишка запослених, у којој је наведено да ће услед технолошких, економских и организационих промена код туженог, Одбор директора утврдити предлог програма решавања вишка запослених у 2017. години, који ће доставити Националној служби за запошљавање и синдикатима ради прибављања мишљења. Правилником о организацији и систематизацији послова туженог од 15.09.2016.године у Служби за ... било је систематизовано радно место референта за ... са једним извршиоцем, док је новим Правилником о организацији и систематизацији послова од 30.10.2017.године извршена промена организационе структуре Друштва и утврђен број извршилаца, те је, између осталог, у Служби за ... укинута радно референта за ... на којем је тужила радила. Наведени Правилник је ступио на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Железнице Србије“, с тим да се примењује од 22.12.2017. године. Дана 03.11.2017. године, усвојен је Програм решавања вишка запослених у коме су утврђени разлози престанка потребе за радом запослених код туженог, укупан број запослених, квалификациона структура, године старости, стаж осигурања запослених који су вишак и послови које обављају, планиране активности на реализацији програма, критеријуми за утврђивање вишка запослених, мере за запошљавање вишка запослених, средства за решавање социјално-економског положаја вишка запослених, као и рок у коме ће бити отказани уговори о раду. У складу са донетим Програмом, тужени је направио списак предлога запослених који су технолошки вишак, а међу којима је била и тужила.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, имајући у виду да је тужени решење о престанку радног односа донео 20.12.2017.године на основу Правилника о организацији и систематизацији послова који се примењују почев од 22.12.2017.године. Околност да је тужени као послодавац донео решење о престанку радног односа тужиле два дана пре него што је Правилник са изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова којим се укидају послови референта за ..., на којем је тужила радила, ступио на снагу, чини побијано решење незаконитим. Такође, побијано решење не садржи конкретне разлоге због којих је престала потреба за радом тужиле и критеријуме који су били примењени при одлучивању ко ће од запослених бити проглашен вишком.

Врховни суд сматра да је становиште нижетепених суда засновано на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05, 61/05... 75/14), прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца, и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Одредбама чл. 153-160. Закона о раду, регулисан је начин решавања вишка запослених. Према члану 153. Закона о раду, послодавац је дужан да донесе Програм решавања вишка запослених ако утврди да ће због технолошких, економских или организационих промена у оквиру периода од 30 дана доћи до престанка потребе за радом запослених на неодређено време, а чланом 155. прописано је шта програм треба да садржи и ко су доносиоци програма. Чланом 154. је прописана обавеза послодавца да се пре доношења програма обрати репрезентативном синдикату ради предузимања мера за ново запошљавање вишка запослених, а чланом 156. обавеза синдиката да доставе мишљења. Одредбама чл. 158. и 159. овог закона, прописана је обавеза послодавца да запосленом за чијим радом је престала потреба исплати отпремнину.

Полазећи од наведених чињеница, Врховни суд је оценио да је оспорено решење законито, јер је донето након поступка утврђивања вишка запослених спроведеног у складу са одредбама чланова 153-160. Закона о раду и донетог Програма решавања вишка запослених. Погрешно је становиште нижестепених судова да је оспорено решење незаконито јер у време доношења оспореног решења још увек није почео да се примењује Правилник о организацији и систематизацији послова туженог. Наиме, тачно је да је Правилник о организацији и систематизацији послова од 30.10.2017. године, ступио на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Железнице Србије“ (31.10.2017. године), с тим да се примењује од 22.12.2017. године. Међутим, основано се у ревизији истиче да отказ уговора о раду тужиоцу није дат због измена Правилника, нити је Правилник био основ за доношење решења о отказу, већ је решење о отказу донето у поступку реализације Програма решавања вишка запослених у 2017. години након поступка који је спроведен у складу са Програмом, односно у складу са одредбама чл. 153-160. Закона о раду. У случају престанка потребе за радом запослених због укидања радног места за које запослени има закључен уговор о раду, као у конкретном случају, тужени као послодавац није био у обавези да примени било какве критеријуме приликом оглашавања тужиље као лица за чијим радом је престала потреба, па с тим у вези и да наведе разлоге у образложењу решења о отказу уговора о раду, јер је примена критеријума обавезна само у ситуацији смањења броја извршилаца на истом радном месту, што овде није случај.

Како су нижестепени судови погрешно применили материјално право, Врховни суд је применом члана 416. став 1. ЗПП, преиначио нижестепене пресуде и одлучио као у изреци.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то за састав ревизије 33.000,00 динара према важећој АТ и за трошак судских такси на ревизију у износу од 108.000,00 динара и одлуку по ревизији у износу од 160.000,00 динара, према важећој ТТ, све у укупном износу од 301.000,00 динара.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**